Tečaj XV. **NOVICE** List 75.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 19. septembra 1857.

Gospodarsko.

Da letošna suša ne zakoplje gospodarjev v dvojno in trojno škodo, čujte, kako si nekteri pomagajo, na pr. izverstna gospodinja na Vinskem gradu. Namesto goveje živinče prodati, za ktero se zdaj komaj 15 do 20 fl. dobí, ga domá zakoljejo, eno za drugim. Ker usnjar za kožo 10 do 15 fl. dá, ostane loj in vse mesó za 5 do 7 fl. Kaj pa počnejo s tolikim mesom? Razrežejo ga na kose, ga osolijo, skvasijo, ga po spečenem kruhu v toplo peč denejo, da se toliko speče, da dobí meso precej čversto skorjo in je dovelj suho. Če bi premalo bilo, spet nekaj peč zanetijo s kakim slabim protjem ali rožjem, in ga bolj popekajo. Dovelj pečeno meso shranijo v kište. Do poletja preterpí kaj lepo, je prekuhano prav ukusno in tudi juha še dobra. Ker funt takega mesa na 2 do 3 kr. pride, bo to prihodnje leto velika velika pomoč, ko bode gotovo cena govedine močno poskočila.

Kaj pa z lojem? Lepši loj (kteri ni po črevih) razrežejo, razcverêjo, ocverke odberejo in ga med zasek ali med zabel tako vlivajo in mešajo, da je vsakega pol. Ta mešanica nima pri jedi nobenega krivega ukusa. Ž.

(Sadjoreja.) Cotta priporoča, da se morajo po $^3/_4$ pavce debele drevesca, kadar se presajajo v drugi kraj, ravno tako staviti, kakor so poprej stale, to se pravi, da naj se tista stran drevesca, ki je bila poprej proti severju obernjena, tudi pri presajenji proti severju postavi, una stran ti nasproti pa proti jugu. Gosp. Ditmers misli, da bi mogli prodajavci drevesc vselej zaznamovati stran drevesca, proti kteri je obernjeno bilo, to je, severno ali južno, izhodno ali zahodno, ker po njegovih skušnjah drevesca v rasti zaostajajo, ako se drugač obernjene sadijo, kakor so iz začetka rastle. Vredništvo „mesecolista za praktično sadjorejo“, pa terdi v 7. zvezku letošnjega leta 1857, da drevesca, čeravno se tudi drugač obernjene sadijo, kakor so spervega rastle, se ravno tako dobro obnašajo in čversto rastejo, kakor če bi bile tako posajene bile, kakor so poprej rastle. — Prav bi bilo, da bi praktični sadjorejci to reč poskusili, in s časom svoje skušnje po „Novicah“ na znanje dali.

Nekoliko o stanji kmetijstva in obertnijstva na Krajnskem.

(Dalje.)

Kakor smo rekli, se velik del prebivavcov naše dežele s prevaževanjem blaga in kupčije pečá. Zlasti je dala špedicija ljudém in živini marsikaj — dostikrat prav pičlega — zaslužka, še več pa — zlasti živini — terpljenja. Počasno se je gibalo doslej to življenje po dvéh potih, ki se v Ljubljani križate: blago iz druzih delov svetá in obertnijski izdelki po cesti med Dunajem in Terstom, žito in sočivje pa večjidel po Savi in Ljubljanci od Zaloga do Ljubljane, dalje pa na kólih v Terst; nekaj pa tudi skozi Gorensko na Koroško. V Terst in Sisek iti, ni bilo nikomur težavno, kdor je imel tacih opravil.

Treba je bilo pa, preden je blago počasi na namenjeno mesto dospélo, tajisto mnogokrat prekladati. Kupec in nakladavci so pri tem dobro živeli. Ne le v Ljubljani, ampak ob celi véliki cesti se je vse gibalo in služilo, zlasti mnoge gostivnice so bile na terdnih nogah. Pa kako se je že to vse premenilo! Brodnik hodi klaverno ob bregovih Save, na kterih je še pred kratkim oholo rêči mogel, da teče na Horvaško voda, nazaj pa vino. Ob véliki cesti gleda gostivnik s kislim obrazom v svoje dvorišča in na predhišja, kjer zdaj trava zelení, kodar so pred kratkim trope težkih kónj taptale in bale nad balami ležale. Ob Savi, kjer so bile pred nekimi leti le malokomu še pota znane, in čez ljubljansko močirje derdrajo hlaponi s tavženti in tavženti centi blaga obloženi.

„Za božjo voljo! kaj nam bo začéti?“ tarnajo manji špediterji, nakladavci in drugi, ki so z njimi vred doslej se z „letečino“ mastovati navajeni bili, ko so drugod s krompirjem v oblicah — če so ga imeli — želodec komaj z vasovanja pod rebri spravili. Odgovor jim dati je silno težko, zlasti tistim, kteri so doslej v domišlíi živeli, da so imeli samo oni „privilegium“, druge skubsti in z majhnim trudom si velike dobičke dobivati. „Udajte se v nove naredbe in prevdarjajte modro, kako si bote te prenaredbe v korist obračali!“ jim bodi edini odgovor.

Komur je Bog dal dnarjev in bistro glavo, si bo v obertníi odškodbe iskal; dosedanji voznik naj se pa oklene z vso močjo kmetijstva in obertnije, in slednji bo v kratkem čutil, da mu božja previdnost z novimi naredbami ni naklonila nesreče in zgube, ampak blagoslov, če tudi ne mahoma.

Kmetijstvo daje večjemu délu naših rojakov živež. To se delí v poljodelstvo, živinorejo in drevjorejo. Da Krajnci svoje polje z veliko pridnostjo in s prav velikim trudom obdeljujejo, ne more nihče tajiti. Pa temu nasproti moramo očitno reči, da hvale vredna pridnost in vse terpljenje našega kmetijstva ne bo na tako terdne noge spravila, kakor je v druzih deželah, n. pr. v Lombardíi in na Nemškem, dokler se bodo naši rojaki branili spoznati, da mora jajce sedanjih dní več vediti kakor puta. Koliko so današnje kmetijske orodja drugačne, kakor so bile pred 50 in tudi več letmi? Koliko si prizadeva kmet svoj svét zboljšati? Razkosovanje zemljiš ne pripuša kmetom, dovelj živine rediti, da bi gnoja pridelal, kolikor ga potrebuje. In kako ravná kmet še s to mervico gnojá! Najtečneji del gnoja pride pri marsikteremu gospodarju v nič, preden na polje pride, itd. Enako se godí z živinorejo in drevjorejo.

„Novice“ ne prenehajo, kar so začele izhajati, v tej zadevi učiti in pridigovati — pa, Bogu bodi potoženo! — le preveč imajo gluhih poslušavcov. Kmetijska družba se trudi in trudi kmetovavcom z djanjem in besedami s perstom kazati, kje da jih čevelj žuli; pa tudi ona méče skorej večidel bob v sténo. *)

Od kod izvira vse to? Naravnost moramo reči: Iz tega, da naši rojaki, deržeči se starega kopita, postav ne poznajo, ktere nam dobrotljivi Stvarnik po naturi oznanuje. (Dal. sl.)

*) C. k. krajnska kmetijska družba je pretečene dní razpisala povabljenje, naj kmetovavci sinove v kmetijsko šolo pošiljajo. Zavernjemo v tem ozéru na razglašanje v „Oglasniku“ k 72. listu „Novic“. Pis.

Zdravilske stvari.

(Griža in driska). Ker huda griža in driska sèm ter tjè nemilo razsaja in ljudem ni povsod zdravnikove pomoči pri rokah, povémo lahko sto in stokrat poterjeno pomoč. Opek ali cegel se razbeli ali saj močno segreje, se dene na kaki skledici v nastranjak (Leibstuhl), pri prostih v kak podoben predert sedež ali v kropjačo, potem se vlijó 3 ali 4 kaplje (kanci) terpentinovega olja na razbeljeni opek in bolnik se hitro — toliko gol — čez njega vsede, da se mu gor po životu puhtí, pa od tal do glave tako v plajš ali odejo ogernjen, da vès puh po njem gré. Čez 8—10 minut se vleže v posteljo, da se ne razhladí. To se storí po 2 do 3krat na dan; zraven se jé kaj mlečnega, da se črevom hitreje žleza nadomesti. Drugi-tretji dan bo zdrav, ako bolezen ni bila zanemarjena. — To svetujemo le za silo, pa ne, da bi zavoljo tega kdo zanemaril zdravnikovo pomočo, ker griža in driska si niste vselej ene. Ž.

Jezikoslovne in zgododovinske drobtinice.

Spisal P. Hicinger.

Ne kaže človeku, se naravnost mešati v veliko pravdo zastran „Sarmatov Limigantov“, ker bi ga kmalo utegnilo kaj zadeti. Nekoliko od strani pa bi se morebiti vendar smelo vprašati, in bi komu ne šlo precej na zgubo.

1. Ali „Kranjsko“ ali „Krajnsko“?

Kdo bo razločil to vprašanje? Doslej se kaže, da spričevanje za pervo ali za drugo še ni bilo natanko razloženo, ampak se je naglo le na koreniko in pomen imena segalo. Narpoprej se mora tukaj vprašati: Ktera oblika tega imena je poterjena med prostim slovenskim ljudstvom? Severnozahodna stran Slovencov, to je, Gorenci, Korošci, Primorci pravijo Kransko ali Kranjec; južnoizhodna stran, to je, Dolenci in Štajarci, pa kličejo Krajnsko ali Krajnec. Razloček je nekaj dvomljiv. Naj se pa pomni, da južnoizhodna stran sploh ondi rabi *jn*, kjer se po lastnii slovenskega jezika izgovarja *nj*, n. pr. kojn ali celó koj namesti konj, terplejne namesti terpljenje, celó peljem. Na ktero stran se po takem razsodba obrača? Razun prostega slovenskega naroda naj se vpraša sosedni Horvat, Italijan in Nemec. Horvat pravi Kranjka in Kranjac, Italijan razun la Carniolia, tudi il Carnio ali celó il Cragno, priprosti Nemec Kran coló Gran, le učeni Nemec Krain. Na ktero stran se bo tukaj sodilo? Toliko namreč vémo, da slovenskih imen noben ptujec toliko ne spreminja kakor ravno Nemec.

Vendar doslej je bila navada, deželo med dvojno vejo južnih apnénih planin in poleg gornje Save ležečo sploh razlagati za Krajno, to je, za deželo, ki je na kraji druge slovenske zemlje. Vprašati se mora: ali je to terjenje temeljito? Pervič, je li res, da je dežela poleg gornje Save na pokrajni slovenskega sveta? Nad njo so v severji Korošci, za njo proti zahodu Primorci, pred njo proti izhodu Štajarci. In pod njo proti jugu? so, ali so bili Dolenci; zakaj kdaj se dolenska stran ni štela k pokrajni, ki se je zvala Chreinmarcha ali Marcha Carniolae, temuč k pokrajni, ki se je imenovala Marcha Vinodorum, slovenska stran. Drugič: ali se oblika Krajna nahaja kje med prostim slovenskim narodom? Na Štajarskem poleg Sotle je majhna stran tega imena; pri sv. Lovrencu v Krajni, pravijo. Ali se je pa večja stran, ki leží ob porečji gornje Save, kdaj klicala, ali se še kje med prostim narodom kliče za Krajno? Kdo vé? bo pravda kmalo dognana.

Pa, se bo djalo, tako se prederzneš vprašati? ali ni v starih pismih in bukvah tega imena brati? — Res, samo da se mora ta reč nekoliko pretehtati. V latinskih spisih se narpred bere ime „Carniolia“ pri Pavlu diakonu v zgodbah Longobardov za l. 744, dalje pri letnikarji, ki ga je Berti razodel, ime „Carniolenses“ za l. 820; dalje se to ime nahaja več ali manj v starjih listinah. To ime je očitno posneto po starem latinskem Carnia, in se je morebiti začelo rabiti že za čas rimskega gospodstva. Imé Carniolia je namreč toliko kot mala Karnija, kakor je že Valvazor spoznal. Tako se je utegnila imenovati stran poleg gornje Save, od Navporta memo Emone do Adranta ali Troján, ki se je odtergala od Norika in Panonije, in pritaknila k Italii; tišala se je namreč stare Karnije, in je pred ko ne z njo vred, saj deloma, imela enake stanovavce. Kar v Jeruzalemskem potopisu pri postaji Adrantu stojí od meje italijanske in noriške (Mansio Adrante; fines Italiae et Norici), tisto pa zadeva le golo osko mejo teh dvéh dežel, ne pa tretje dežele vmes; ime Krajna se na to ne more opirati.

Drugo ime se nahaja v listinah pervih nemških cesarjev, ki so sploh pisane v latinskem jeziku; in sicer se napeljuje s pristavkom, da je po domače ali po ljudski besedi (vulgo, vulgari vocabulo). Tako se bere: Chreinmarcha l. 974, Chreine l. 989, Creina l. 1004, 1040, in zopet 1040, Kraina l. 1058, Chrain pa l. 1156. Marsikdo bo rekel, iz teh listin se kaže, da je bilo imé Krajna pred časom domače med Slovenci; na koga druzega se namreč smé misliti pri besedi po domače, po ljudsko? Tako se utegne reči po eni strani; po drugi strani bo blezo drugače. Pomniti se mora namreč, da nemški cesar je slovensko pač težko imenoval za domače ali ljudsko; ljudstvo so bili Nemci, Slovenci so bili ptujci ali sužnjiki, pripoveduje naj se še toliko, da slovenski knezi so kdaj pred cesarskim prestolom govorili po slovensko. Pomniti se mora dalje, da lastne imena se v tistih listinah nahajajo večidel po nemški obliki; tako razun Chreinmarcha in Chreine stojí Veldes ne Bled, Dobbelgogesdorf, ne pa Topolovo ali Depalavas, in zopet Nevvenhoven, ne pa Preddvor. Tù se lahko sprevidi, kaj je pisarju pomenila beseda po domače, namreč po „nemško“, ne po latinsko, pa tudi ne po slovensko. Kraina se je pa v staronemščini ravno tako lahko reklo, kakor se je govorilo Runa, Souna, Liubna, kar je zdaj Rain, Sann, Leoben. (Dal. sl.)

Potni listi.

IV.

Preljubi moj!

Od Kranjskoštirske meje.

Od vira Savine sem potoval do ustja njenega. Brate! res znamenita je ta reka Savina. Akoravno mala, vendar služi štirskemu Slovencu za obilno tergovino. Letos, ker ima malo vode, vozijo pogosto na večih mestih s konji šajke gor od Celja, kjer že več vode se najde, ker se v njo tukaj stekate rečici Voglajna in Hudinja. Kraj brega Savine najdeš dvoje toplice, in sicer v Laškem in pod Laškim. V Laškem je kupil toplice gosp. profesor Stein, in sozidal velik hram z 40 hišami za toplične goste. Stein je rojen v Šlezvig-Holsteinu in je bil pervlje profesor na vseučelišču Kielskem. Danska vlada ga je ob službo djala, ker je bil močen protivnik danščine in branitelj nemščine. Zavoljo njegove učenosti ga je poklicala naša slavna vlada na dunajsko vseučelišče, kjer učí narodno gospodarstvo (National-Oekonomie). Laški terg je prijeten in bode po topličnih gostih zmiraj bolje se povzdigaval.

Posebno živo je vse na ustji Savine — pri „Zidanem mostu“. Tù, kjer pred nekoliko leti je stala samo ena hiša, sadaj najdeš malo mestice, in kadar bode dodelana železnica zagrebška, bode pri „Zidanem mostu“ gibanje in terženje, da bo kaj.

Sadaj še je viditi na Savi dosti kranjskih ladij, ktere se razločujejo od ladij drugih brodarjev po svoji ozkosti in dolgosti; za nekoliko let bodemo težko takšnih ladij na Savi vidili, ker roba bode se vozila na železnih vozéh.

„Zidani most“ je mal Babilon. Najdeš tukaj Taljane, Čehe, Nemce itd., kteri so zaostali in se po brežuljkih tukajšnih gorá v malih bajticah naselili.

Vrisk in pisk hlaponov, krič in bič vozarjev me je gnal dalje v mirniše kraje in sicer v Loko. Tukaj sem bil nekoliko ur na novi maši novoblagoslovljenega mašnika, in sem poslušal, kako so si strici zdravje napijali, in slovenski mladenči „ein deutsches Lied aus deutschem Herzen“ popevali.

Iz Loke sem obiskal ljubeznivega prijatelja v Račah, in tako stopil na drago zemljišče Tvoje domovine, preljubi moj Beloves! Različne misli so se križale po moji glavi, ko sem na kranjsko zemljo stopil, vendar, ker Ti moje liste belemu svetu izročuješ, nočem Ti ovaditi, kar me je mučilo v glavi in v sercu. Vendar ene misli Ti nemorem zatajiti. Mislil sem si, da bi se lahko še več na Kranjskem storilo za razvitje národnega slovstva in življenja, kakor se stori, ker na Kranjskem bi se našla moralna in materialna moč, ki je zato razvitje potrebna, vendar vse to se ne zgodí iz same — plašljivosti! Pred kom bi se plašili v šolah in v javnem životu pripraviti maternemu jeziku ono mesto, ktero mu gré? Naš presvitli Cesar ljubi kakor oče vse svoje narode, in ravno berem zlate besede, ktere bodo radost in veselje izbudile v sercu vsakega pravega Avstrijana, pisane na njegovega strica nadvojvoda Alberta po povratku iz slavepolnega potovanja po Ogerskem: „Dabei wird aber meine angelegenheitliche Sorge stets auch dahin gerichtet sein, dass die verschiedenen Völkerstämme fortan in ihrer nationalen Eigenthümlichkeit erhalten, und ihnen bei der Pflege ihrer Sprache die gebührende Rücksicht gewährt werde“, to je: „Pri tem bo pa tudi moja največja skerb, da se različni narodi dalje v njih narodni vlastitosti ohranijo, in da se pri obdelovanji njih *jezika po spodobnosti na nje gleda.*“

Brate! To so velikega Vladarja vredne besede! Bog ga živi! Milostljivi naš Cesar nam dobro hoče, al mi si sami nočemo, ker se bojimo zameriti se kakšnemu — Deo minorum gentium.“

Iz Rač sem se podal k slovenskemu pesniku „Dobrovoljk“. Ad vocem „Slovenski pesniki“. Kaj delajo? O, da bi imel Perunovih strel, kako bi jih dramil iz njihovega globokega spanja. Že več let ničesa ni slišati od pesnika lepe, vsemu slovenskemu narodu znane pesmi: „Kje so moje rožice“. Tudi pesnik, kteri je nekdaj tako srečno se poskusil v satiri, sadaj stanujoči kraj desnega brega Savine na prijetnem griču — je omolknil. Še enega bi rad zdramil stanuvajočega na visokem hribu pohorskem iz njegovega spanja. Bil si nekdaj bister orlič, — ali kaj ti je poterlo močne peruti? Daj nam vendar izverstno prestavljeno „Batrochomiomachio“ na svetlo! —

Ti bi rad vedil, kaj dela pesnik „Dobrovoljk“? Zdrav je še lepo, in tudi delaven ne samo za blagor svoje čede, temoč tudi slovenskega naroda. Pokazal mi je lepo zbirko mičnih pesmic. Samo da bi slovenski domorodci bolje podpirali svoje spisatelje! Dobička ne išče nobeden, — al zgubo terpeti pri izdajanji svojih bukev, je vendar nemila reč, ker slovenski pisatelji niso bogati Rothschildovi sinovi, temoč večidel ubogi sinčki ljubezni do domovine. Za danas zadosti. Bog Te obvaruj! Vès Tvoj Vitomar.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Milana. 13. sept. Dodelana je cela železnica od Benedk do Milana in 1. oktobra se bodo začele vožnje po nji.

Iz Tersta. Nj. c. k. Veličanstvo, Cesar, so tukajšnemu tehantu pri škofijski cerkvi, gosp. Petru Alešu zavoljo mnogoletnih zaslug za šolstvo in kmetijstvo v naši deželi podelili vitežki križ Franc-Jožefovega reda.

Iz Cmureka na Štaj. 15. dan t. m. — Romaje v Marija-Cel sem se preskerbel z drobižem, misleč, da bodo, kakor je drugod navada, vse ceste z beračí zarobljene. Ali vès zavzet ne zagledam, ne najdem ne na nobenem potu daljne okolice, ne v tergu samem nobenega berača. Le v oštarijo so se nekteri tihoma prikrali. To kaže, da se tej zviti meštrii dá mišica zdačno prerezati. m.

V Černem Verhu 10. dan t. m. — Ker „Novice“ rade govoré od ljudskih šol, naj povejo tudi nekaj od šole v Černem Verhu nad Idrijo. Ta šola je dobila po velikem prizadevanji v. č. gospod dekana Idrijskega in ondotnega okrajnega predstojnika prav prostorno in lično novo šolsko poslopje. Pri stavi te šole sta se srenjski župan, Janez Hladnik, in srenjski svetovavec, Anton Plešnar, mnogim zabavljavam vkljub kaj poterpežljivo in neutrudljivo za hitro izdelovanje poganjala, za kar jima gré res prav lepa hvala; upati je tudi od njunega prizadevanja in njune zdrave pameti za šolo in srenjo, da se ne bota pred odpočila, dokler ne bodo šola in učiteljevi dohodki v spodobnem stanu. Šola je jela tukaj lepo napredovati in nadjati se je, da bo pri skerbnem prizadevanji in veselji do šole, ki tukajšnega gospoda dušnega pastirja navdajata, za naprej šolska izba z vsakdanjimi, gotovo pa tudi z nedeljskimi učenci in učenkami napolnjena. Ta za šolsko mladino res ves vneti gospod je vpeljal, da so bili v nedeljo vsi starši in prijatli šolske mladine tudi iz prižnice k šolski preskušnji v torek 1. kimovca prijazno povabljeni. Omenjeni dan je bila šolarska sv. maša; po sv. maši je šolska mladina z gospod učenikom v lepem redu pred novo šolo gospoda dekana Idrijskega pričakovala, ki so spremljeni z mnogimi duhovnimi gospodi v cerkveni opravi in z gospodom okrajnim predstojnikom in srenjskimi možmi novo šolo slovesno blagoslovili. Po tem opravilu je bila šolska mladina pervikrat v novo lepo, svetlo in prostorno šolo peljana in potem izpraševana. Pri izpraševanji je bilo veliko duhovnih gospodov, in kar je bilo tukaj do letos nenavadno, tudi obilno staršev in drugih poslušavcov pričijočih. In tako so ti nenavadni poslušavci še bolje zapopadke od šole dobili, in jih bodo tudi gotovo med svoje sosede širili. Šolska mladina se je pri izpraševanji tako dobro obnašala, da so omenjeni gospod dekan nad šolo svojo zadovoljnost očitno izrekli. Po preskušnji je eden šolarjev zahvalni ogovor prav dobro povedal. Potem so bili najpridniši učenci in učenke obilo obdarovani. Iz takega napredovanja je pričakovati, da se bojo v okolici Černverhski sopet pripravni mladenči za višje šole pridobivali, kar je nekaj let zaostajalo. Černverhčanov je veliko mašnikov v raznih škofijah pa tudi več slovečih svetnih gospodov.

Iz Ljubljane. Ni davnej kar smo našega akademiškega malarja gosp. Stroja hvalili kot izverstnega obrazarja (Portraitmaler), in spet nam je priložnost dana, njegovo umetnost priznavati na drugem polji. Vidili smo namreč dve podobi, ktere za stranska altarja cerkve pri Divici Marii v Polji (Mariafeld) mala, in kterih ena — Kristus na križu — je že dodelana, druga — sv. Boštjana — bo pa tudi kmali. Težko bo soditi: ktera med njima je lepša, - lahko pa je reči, da obé ste zares mojstersko delo, naj gledamo na pervotno misel predstave, na zverstenje posamnih podobšin in njih razmero, na izraz njih obrazov, na izbranje in razdeljenje barv in sploh tehnično izpeljavo celega dela. Poglej le obraze šesterih oseb, ki okoli križa stojé, in obraz Odrešenika na križu — in rekel boš, da tega, kar je vsaka oseba takrat v sercu čutila, ni mogoče bolje v obrazu razodeti. Ker gosp. Stroj misli obé podobi, preden greste na svoje mesto, perve dní prihodnjega mesca v reduti na ogled postaviti, bo lahko vsak sam sodil, ali smo resnico govorili ali ne, če rečemo, da malo para je takih podob, kakor jih bo s tema cerkev pri Divici Marii v Polji dobila. Še vse bolj pa bojo očém dopadle te podobe, ko bodo v širokih zlatih romih, ktere izdeluje gosp. Matevž Tomc v Št. Vidu, kteri se bo gotovo tudi s tem delom

skazal našega pervega mojstra v podobarstvu. — Slavni gosp. profesor dr. Miklosič se je na poti v Istro včeraj in predvčeranjem mudil v Ljubljani. — Iz Dunaja naznanja neki časnik, da je 1. dan oktobra odločen za začetje vožnje blaga po železnici v Terst.

Novičar iz raznih krajev.

Nj. c. k. Veličanstvo, Cesar, so privolili, na Dunaji v letu 1859 obertnijsko razstavo napraviti. Za pripravljanje k tej razstavi se je na Dunaji zbor osnoval, ki bo v kratkem v svojih sejah se najpopred posvetoval zastran prostora, sostave, razdelbe, uredbe in kraja, kterega bo za poslopje izbrati. — Nj. c. k. Veličanstvo, Cesar, so poslali fml. baron Köllerstein-a v Varšavo, ruskega cara v Njih imenu pozdravit; iz enacega namena je šel general kojništva, grof Šlik v Krakov. — Visoko ministerstvo za uk je razpisalo, da ne more bukev za učiteljske biblioteke na ljudskih šolah posebej priporočati, da se mu pa primérno zdí, se pri tem pravila deržati, ktero veljá za izbéranje bukev za premije. — Vsih očí so sedaj na dvé mesti obernjene. Pervo téh mest je Stutgart v virtemberškem kraljestvu, kjer se snideta 27. dan t. m. cesar Napoleon in car Aleksander. Drugi pot se zgodí v tem stolétji, da se ruski in francozki vladar na nemški zemlji pozdravita, in naključi se, da sta si v letu 1808 v Erfurtu roke podala, in sicer 27. septembra, kakor letos. Takrat je stal Napoleon I. na temenu svoje mogočnosti v blišobi slave. Vse je bilo poderto, na zemljo trešeno, potaptano; srednja in južna Evropa je zdihovala v sužnosti. Razun Francozke je samo še Rusija stala. Oblastnika téh dvéh dežel, ki sta malo pred se zlobno bojevala, sta sklenila, se bolj soznaniti in sta se sošla zato v Erfurtu. Vse drugače je letos. S Francozi terpí mir že 42 let; sedanji Napoleon nosi meč v nožnici in vsakemu pametnemu Francozu se gnjusi prešerno vneta vojska in celi svet je prepričan, da je namen omikanih narodov drug, kakor vzajemno mesarjenje. Kaj bodeta cesarja v Stutgartu sklenila, ne more nihče vediti; da bo ta shod tudi kaj važnosti imel, se posname iz tega, da spremlja vsacega cesarja njegov pervi minister. Bog daj, da bi bili pravi preroki, kteri pravijo, da je namen tega shoda: zatréti slednje sovraštvo med narodi, zmanjšati armade, prekucijske naklepe zadušiti in blagostanje narodov pomnožiti! — Drugo mesto, kamor tudi vse gleda, je Rim. Vse bi rado vedlo, kaj bo papež po svoji vernitvi storil. Rimci so po izgledu prebivavcov nekterih legacij mestnemu odboru pismo podali, s kterim ga prosijo, papeža prositi, da bi v postavodajstvu kakor tudi v upravi marsikaj popravil, kar se s potrebami in razmérami današnjih dní več ne sklada. To pismo je rimski policíi zlo neprijetno bilo in vse je storila, da bi ga papež ne dobil v roke. — Serbski Dnevnik piše, da je Jako Kusovac černogorskemu starašinstvu v Cetinje na vprašanje, zakaj je Cuca-ta v Carigradu umoril, odgovor dal, da je storil to iz svojega nagiba, ker je Cuca Černogorce gerdo obrekoval. Izgnali so ga potem iz Cetinj. Dalje piše imenovani časnik, da je prišel angležk komisar v Cetinje, med Černogorci, kakor mislijo, vojakov za Indijo naberat. — Znanega tolovaja Rosza Sandor-a so 10. t. m. v Budo pripeljali, kjer bo, hudodelstva veličanstvene razžalitve obdolžen, sojen, ker mu nobenega ropomora ne morejo dokazati. — V Bruselu so odperli 13. t. m. slovesni zbor oftalmologiški, to je, zastran bolezni očí. Več ko 200 najimenitniših zdravnikov za očí se je sošlo. — Starašina in pervak evropejskih učenih mož, Aleksander žl. Humboldt je obhajal 13. t. m. svoj 89. rojstni dan. — Volitve v Moldavi so se 10. t. m. začéle; perva je duhovšina volila in se za zedinjenje izrekla. Čakati je še, kako so posestniki in kmetje volili. — Pešica Angležev, kteri Delhi oblegajo, se korenjaško derží. Trikrat so obleženci na-nje vdarili, pa vselaj so mogli s kervavimi glavami jo nazaj v mesto potegniti. Tudi Angleži so 500 mož zgubili. Pa od dné do dné jim prihaja več pomoči. — Angleži si prizadevajo po vsi moči, toliko vojakov v Indijo poslati, da si upajo tako kmali ko bo moč, vstajo vgasiti. Zavoljo tega naberajo domá, kakor v druzih deželah, vojakov, znižujejo domá méro novincov in pošiljajo dan na dan pomoč v Indijo iz Vélike Britanije, z joniških otokov, z otoka Malte itd. Če jim pojde vse po sreči, bodo v kratkem 76.000 vojakov v Indii imeli, in po besedah skušenega generala Ch. Napier-a jim ne bo dosti čez 80.000 vojakov tréba.

Svetega Mihela vaga.

(Dalje in konec.)

Pred Božji tron vojšak nebes
Kot strela vé skočiti
Rekoč: Gospod! kaj zapoveš?
Kaj meni je storiti?

Vse tiho je okoli blo,
Gospod Bog pa iz srede
Serdit zavzdignil je krepko
Prot vodju te besede:

„Prekleti hudobije sin
Po zemlji se razvira,
Volkov požrešnih truma ž njim
Ovčice mi požira.

Z vojsko zapodi njega preč,
Kaj ima on pri mojih?
Naj doli v brezno gré goreč
Se slinit okolj svojih.“

Priklonil se je vojskovod,
Vojšake k sebi kliče:
„Li kdo je kakor Bog Gospod?
Udrimo nad hudiče.“

Med tem je Satan bil prignal
Novince dol' med zlodje,
Kjer dalje je tako možval
Sklicavši svoje vodje:

Nakviško hočem pred Bogá,
Naj bode mi pripušal,
Da, kdor se meni ne podá,
Kot Joba ga bom skušal.

Rogač gré k vagi pred nebo,
Alj notri si ne upa,
Ko redki notri cepajo.
Za njimi bistro kuka.

Ni družbe k nji se stisniti,
Med njo naprej hoditi,
Bogu priklon napraviti.
V pogovor se spustiti.

Zdaj ravno imenitnih ni,
Le ž njimi se pečati,
Do kraja jim odperati,
Odperto popušati.

Nazadnje truma prihití:
Mučenci so s Kitaja,
Nebes gorki so vredni bli;
Odpró se jim do kraja.

Od vage Satan smuk med nje,
Le hajdimo v nebesa! —
Vojšakov notri so verste.
On praska se za ušesa.

Oberne se na vrat na nos,
Gré k svojim, ter jim pravi:
Zdaj vojska bo, in kdor je kos,
Naj se za-njo pripravi.

Junaki moji! drag je čas,
Evropo obhodite;
Da grom ne bo prezgodaj vas,
Se varno še prikrite.

Ti, Mamon! kamorkoli greš,
Le dobro se poprimi.
Ti, Belcebub! da me umeš,
Ti hodi proti Rimi.

Na nemško stran jez poletím,
Dežele bom nadražil,
Da narod bode vlado Rim
Kot pajka zlo sovražil.

Na boj pripravljena stojí
Presneta vojska una
Pa saj smo perloviti mi,
Le tiho, buzakljuna!

Več let se vé peklenski roj
Mihelu prikrivati,
Našuntal je ljudi na boj
Med sabo se končvati.

Bog svoje ljudstvo je podperl
U prid katoljške vére
Na hčer sionsko se ozerl,
Jo rešil iz pripére.

Vojšaki Božji so z vojsko
Peklenšeke podili;
Kervavo pomiriť zemljo,
So šuntarje strebili.

Pa satan miroval ne bo,
Si še katero speti;
S tovarši se inkognito
Napravil je po sveti.

V popotni list si dal imé,
On pravi, da je „Šega“,
In Mamon si „Previden“ dé,
Popotva zraven njega.

Peklenski vodja Belcebub,
Kaj zmislil si je hudi?
On pravi, da je „Miloljub“,
Pa je slepar med ljudi.

„Nedolžen sem“ dé Asmodej; —
Povsod ga je zadosti,
V samotah, družbah in naprej,
Posebno pri mladosti.

Tako zdaj satan moti svet
In bo ga dalje motil,
Dobiček mora on imeť?
Zastonj se ni napotil.

Poženčan.

Pogovori vredništva. Gosp. M. M. v G.: Le pošljite namenjeni sostavek.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**